

Naš Líst

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsak torek in petek; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 v. Pošilja se tudi „Slov. Gospodinja“ posebej.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Líst“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Celjsko vprašanje. — Politični pregled. — Štajersko: Razno. — Koroško: Sentimentalni pesimizem. Razno. — Primorsko: Razno — Kranjsko: Iz Železnikov: Razno. — Prosveta. Podlistek: Pred koncertom Glasbene Matice v Ljubljani. — Žena in socializem. — Tri tihe maše.

Celjsko vprašanje.

Neznatna notica v Narodnem Listu je povzročila, da je zašumelo po vsem avstrijskem časopisju. Bilanca teh časnikarskih pojavov je sledeča: 1. Nemški poslanci so se pogajali z naučnim ministrstvom, da bi odpravilo celjske samostojne slovensko-nemške razrede in jih nadomestilo s samostojno slovensko gimnazijo v Mariboru. — 2. Slovenci vztrajamo slej ko prej na zahtevi, da se mariborske paralelke in celjski samostojni razredi izpolnijo v dve samostojni gimnaziji v Mariboru oz. Celju. — 3. Rešitev celjskega vprašanja je odložena za poznejši čas.

Kdo se ne spominja viharjev, ki so že dvakrat vihrali nad Celjem v dunajskem državnem zboru in ki so enkrat odnesli celo ministrstvo s političnega pozorišča. Odkod jemlje nemški narod — in v tem slučaju res nemški narod, in ne le nekaj nemških frazerjev za narodov blagor — energijo in voljo za ta veliki odpor? Ali pomenja priprosta celjska tvornica intelektualnih slovenskih slojev življenje in smrt nemškega naroda?

Celjska gimnazija je simbol, simbol elementarnega pojava, kako odrivajo slovanski valovi nemško invazijo; kakor je usoda jurjevske univerze simbol enakega pojava v Rusiji. Nemška invazija je pozitivno dejstvo. V času, ko se je zgodila, je bila potrebna, ker jo je opravičevala kulturna in gospodarska nujnost. Vzemimo za primer Slovence. Ob marčnih časih,

Pred koncertom Glash. Matice v Ljubljani

v hôtelu Union, na nedeljo dne 13. t. m.

Na Dunaju 9. jan. 1907.

Predobro nam je znan Anton Foerster kot komponist, da bi hoteli govoriti obširneje o njem o priliki vprizoritve njegovih Turkov na Slevici, ki jih poje naša Glasbena Matica na svojem nedeljskem koncertu. Antona Foersterja, med komponisti na Slovenskem morda najodličnejšega, pozna vsakdo. O delu in vsebini njegove kompozicije — kakor naslednje — pa so poročali že itak slovenski dnevniki.

Predstavlja pa se širši slovenski publiki na tem koncertu še drug mojster: Karol Bendl. Pot ista kot mnogokrat: oče priprost muzik, sin gre v orgljarsko šolo, spoznajo njegov talent. Bil je to komponist cerkvenih pesni in orgljarskih skladb: Karol Fran Pič, ravnatelj orgljarske šole v Pragi, ki je našel v Bendlu talent.

Ob tem času je gojil češki narod zlasti zborovo petje, zato ni čuda, če se je tudi Bendl že zgodaj posvetil s celo dušo pevskim sklad-

ko se je začela v Avstriji porajati moderna država z vsem svojim administrativnim, pravosodnim, šolskim ustrojem, smo bili Slovenci narod kmetov in župnikov. Imeli nismo intelektualnih slojev, ki bi bili pokrivali potrebe porajajoče se moderne države, imeli nismo pozneje lastnih kapitalističnih plasti, ki bi bili finansirali nujni gospodarski razvoj v smeri industrijalizacije. Vsega tega smo na sebi pogrešali in ta nedostatek lastne moči je odpiral pota tuji invaziji — germanizaciji ljudskih središč na naši zemlji: mest in trgov.

In danes? Danes nam je skultiviralo sicer nedostatno državno šolstvo velike vrste intelektualnih slojev, ki nujno odganjajo tuje prihajajoče. Je sicer tudi v tej stroki še vedno podprodukcija, vendar pa so se razmere radikalno izpremenile.

Isto — čeprav v manjši meri — velja tudi glede tvorbe slovenskega kapitala. Marljivo individualno gospodarstvo je spravilo tuintam skromne kapitale, ki je v prav poslednjem času začelo posezati v industrijsko razvitje in zdi se nam kakor da stojimo v tem oziru na pragu nove dobe. Delež slov. kapitala v industriji naših zemelj je še neznamen, kriva je deloma neznanost sredstev, nedostatna organizacija in podjetnost in končno parcelacija veleposestev, ki s svojim roparskim gospodarstvom donša momentansko kapitalistu večje prihodke. Gotovo je, da se eno in drugo v najkrajšem času izpremeni in odtod prihod nove dobe.

Least not last slovenski proletarijat. Nadpopulacija kmečkega prebivalstva v primeri s produktivnostjo sedanje kmečke kulture, na drugi strani nastajanje industrije je vzbudilo v življenje to novo, dotlej nepoznano betev socialnega organizma, v kolikor ni te nadpopulacije popilo izseljevanje v Ameriko in Nemčijo. Kajpakda

bam. 23 let star je prejel prvo odlikovanje za svojo pesen „Poletuje golovica“, ki je žela na mah prave triume pri češkem občinstvu. Pot mu je bila s tem nenadoma odprta, mnogo bolj srečno nego n. pr. Smetani, katerega beda je znana, katerega Prodana nevesta je pri prvih vprizoritvah (1866) skoro propadla celo v Pragi. Zdi se kot ironija, da je bilo treba šele našega cesarja, da je dobila opera zaslužen priznanje.

Potovati po svetu je Čehom že menda kakor prirojeno; svoj čas pa je bilo tudi v modi, da so se podali sicer vsi, zlasti pa slovanski skladatelji med svet. Tako je šel Anton Rubinstein, Pjotr Čajkovski, Fran Friderik Chopin, Antonín Dvořák, Bedřich Smetana in šel je tudi Karol Bendl iz Amsterdamu v Pariz. Tu je končal leta 1868. svojo opero Lejlo, ki jo je kasneje še enkrat predelal za Glasbena Matico v Pragi. Že po prvi prizoritvi so ga prištevali Čehi med svoje prve dramatične skladatelje.

Bendlova želja po originalnosti ga je gnala v orient; na Balkan, v Turčijo, Azijo, Indijo. Eksotične, opojne melodije. Njegova opereta Indijska princezinja bi s svojo razkošno pikantno glasbo še danes vprizorjena žela velike vspehe, da ni njeni libreto tako brez vsa-

razmerje med kvalifikovanim in nekvalifikovanim slovenskim delavstvom sedaj ni še kdove kako ugodno — in vendar se giblje tudi tu.

Rezultat polstoletnega razvoja je za Slovence na celi črti ugoden: predvsem pomenja, da se je naš socialni ustroj napolnil z novimi, dotlej med Slovenci ne obstoječimi sloji. Slovenci smo postali narod v besede modernem smislu.

In v kakšni zvezi je to dejstvo s celjskim vprašanjem? Celjska gimnazija je simbol te radikalne izpremembe, ki je delo zadnje polovice 19. veka. Novi socialni razredi so zamašili ali pa še maše vse vhode, po katerih se je k nam vlivalo nemštvo. Nemci se, dejal bi instinktivno zavedajo tega dejstva, odtod ta, sicer nerazumljiva bojazen in malenkostni strah, ki v svoji razburjenosti ne razloči velikih pojavov in trepeče pred nedolžnimi posledicami. To vse so pritikline upadlega poguma in nedoločenega čuta, da se majejo tla pod nogami, da zapadajo nemške enklave na slovenski zemlji neizogibni slavizaciji.

Našo stran pa mora lepi vspeh socialnega razvoja navdati z odločnostjo in pogumom, da vstrajamo neomahljivo na svojih skromnih postulatih.

Politični pregled.

Avstro-Ogrsko.

(Reški konflikt.) Med ogrsko vlado in reško občino je nastal resen konflikt. Vlada je zahtevala, da izroči občina italijanske matice vladnemu organu, da jih vodi odslej v madjarskem jeziku. Občina se je udala le guvernerjevi grožnji, da bo uporabil eventualno tudi vojaško silo. Cela zadeva je prešla v mestnem svetu v razgovor, kjer je izzvala pravi vihar ogorčenja.

kega pomena. Ravno tako nesrečno libretirani Črnogorci s svojimi jugoslovanskimi in turskimi motivi. V eksotičnem vztoku imajo svoj izvor. Jugoslovanska rapsodija, Tarantella, Slavnostni pohod itd.

Dasi je Bendl popolno priznan kot dramatični skladatelj in komponist lepe komorne glasbe, vendar bi lahko dejali, da je njegovo pravo polje zbor. Že razmere so bile take, da so ga privedle le-sèm; še več druge okoliščine.

Iz Pariza vrnivši se, je prejel mesto dirigenta pri slovitim praškem pevskem zboru Hlahol, ki ga je dirigiral nekaj časa prej tudi Smetana. Njegovo naravno torišče je bila torej zborova skladba. 41 let star se je poslovil od Hlahola in odšel v Nizzo in Lugano, kjer je sprejel ponudbo ruskega bogatina, barona Deročesa, ki je imel na svojih gradovih lastno kapelo in cel pevski zbor. Zato dobimo pri Bendlu, če pregledamo njegova dela, poleg devetih oper še dvanajst najboljšejših skladb za zbor s soli in orkestrom*). Predvsem so te ba-

*) Spev vil nad vodami za ženski zbor in z orkestrom, nekaj kantat, že omenjena orkestralna dela (Tarantella itd.) mnogo pesmi, nekaj maš, dve in trospevov. nebroj manjših zborovih del, več veselih skladb itd.

Govorniki so ostro kritikovali vladno postopanje in padla je beseda, da so člani sedanje vlade brigantje. Župan je izjavil, da ne bo rešil nobenega akta v neitalijanskem jeziku. Ta spor je vladi neljub; nadaljne posledice gotovo ne izostanejo.

Justična reforma v Makedoniji.

Vprašanje reforme pravosodstva v Makedoniji, ki ga je sprožil avstr. zunanji minister, je v teku. Pogajanja glede sporazuma med Rusijo in Avstrijo se vrše na Dunaju. Neodločeno je še, se-li poveri sedanjim civilnim agentom in finančnim komisarjem justična kontrola, ali se jo podeli posebnim pravosodnim uradnikom, ki bi jih bilo treba še-le imenovati. Kakor vselej, namerava porta tudi sedaj s sistematičnim zavlavljevanjem diskreditirati in pokopati vso reformno akcijo.

Spor med francosko zbornico in senatom.

Sedanja radikalno-socialistična vlada se je odločila, da takoj po izvedbi ločitve začne s socialno-političnim reformnim delom in tako realizira socialno republiko. Ta namera bode zadela ob resen odpor v senatu, ki sestoji po večini iz veleindustrijcev. Ti se odločno ustavljajo poddržavljenju zapadne železnice in pa socialnemu zavarovanju, ker bi pri tem nekoliko trpel njih kapitalistični mošnjiček — ta pa je, kakor povsod, trdno zadržan. Da pa bi odvrnili od sebe pego, so si izbrali proračun za plašč svojega egoizma. Delajo se silno varčne finančnike, ki kar trepetajo za ljudski blagor, in hočejo pod videzom varčnosti vreči sedanje socialistično ministrstvo. Upamo, da izide Clemenceaujeva vlada, oprta na ogromno večino spodnje zbornice, preko teh spletk in se loti z vso vnemo svojega socialnega programa.

Štajersko.

Slovenska gimnazija. „Grazer Tagblatt“ prinaša na uvodnem mestu mariborski glas, ki se protivi slovenski gimnaziji iz dvojnega ozira: 1. bi s tem Slovenci dobili v mestu novih sil za narodno delo, 2. pa bi se vršila nadprodukcija slovenske inteligence. Naj ne motijo take misli Nemcem spanja; to so naša interna vprašanja, v kateri vmešavati se ni baš okusno. O nadprodukciji toliko časa ne more biti govora, dokler niso sodna, administrativna itd. mesta zasedena s Slovenci; preje vprašanje o nadprodukciji ni aktualno. V modrovanje Tagblatta se je vkradla lepa cvetka, da so najrevnejši otroci tudi najmanj inteligentni; sploh stoji tudi ta cvetka na višini ostalega razmotrivanja in zato mu jo odpuščamo.

Iz Soštanja se nam poroča: Pri XXV. obnem zboru Šaleške čitalnice v Šoštanju dne 6. t. m. izvolil se je sledeči odbor: Predsednik gospod Dr. Fran Mayer, podpredsednik gospod

lade: Rdeča kapica, Po bitvi na Beli Gori, Umirajoči Husit, Hebrejske elegije, Smrt Prokopa in — Š v a n d a d u d á k.

Počasi se je namreč Bendl oddaljeval svojemu ozko odmerjenemu orientalskemu idealu. Kakor so uvedli česki literati Č e l a k o v s k ý, duhovnik Sušil, profesor Jaromír i. dr. česko narodno pesen v slovstvo, tako so odprli ljudski pesni pot v muziko František Škroup (Kde domov muj) Smetana, Feit, Dvořák, Labický, Jelen . . .**)

Bendlove skladbe so postajale duševno globlje, čim več je imel nanj vpliva delovanje gorejomenjenih muzikov. Bližal se je iz narodne duše vstvarjeni pesni. Kako popolno je imel to narodno pesen, je pokazal svojo veliko balado za zbor, soli in orkester: s Švando dudákom, ki jo vprizori Glasbena Matica v Ljubljani v nedeljo. —

Duda, gajda ali diple imenovano instrumentalno orodje je svoj čas mnogo bolj slovelo nego danes; dudaši, gajdaši ali diplaši (po česki dudáci) imenovani mnogo bolj iskani pri vseh narodnih veselicah, nego se zgodi to danes. Kakšnega

**) Histoire de la musique en Bohême. 1899. Paris, par Soubies.

Anton Kocuvan, tajnik gospod Rudolf Vodeb, ostali odborniki gg. Alojz Trobej, Ivan Šoln in Ivan Zupanc. V odborovi seji isti dan se je sklenilo, da se priredite v tem kratkem predpustu dve veselici in sicer dne 20. prosinca veliki koncert polnošteviline Šoštanske narodne godbe na lok in na pustno nedeljo dne 10. svečana koncert, maškarada in ples ter v postnem času dva koncerta. Želeti bi bilo, da nam p. n. dame in gospodje diletanti prirede kako gledališko predstavo vsaj v postnem času. Vabila za veselice izidejo pravočasno; kdor vabila po pomoti ne bi dobil, naj nam blagovoli oprostiti in se veselice tem sigurneje udeležiti. Vse veselice vršile se bodo v veliki dvorani hotela „Avstrija“ s sodelovanjem polnošteviline Šoštanske narodne godbe na lok, katera bode proizvajala najnovejše točke.

Stranke in bližajoče se volitve v drž. zbor. Po računu „Tagespost“ bodo odnesli iz volilne borbe združeni nemški naprednjaki 9 mestnih in 5 kmečkih mandatov, socialni demokratje dva mestna mandata, nemški klerikaleci 7 kmečkih mandatov in Slovenci 7 kmečkih mandatov. — Glede slovenskih volilnih okrajev je težko prerokovati, kako bodo volitve izpadle za to ali ono stranko, ker si bodeta obe stranki letos prvič stali nasproti.

Visokošolec v bolnici v Gradcu se obrača z iskreno prošnjo do velikodušnega slovenskega občinstva, da bi mu omogočilo kolikor mogoče najhitreje s prispevanjem denarja zdravljenje na jugu v milejšem podnebjju, kar je še edino najbolje sredstvo po mnenju zdravnikov. Apelira se na blaga srca, ker se gre za mlado nadebudno življenje in vsak, še tako majhen znesek je dobro došel. Prispevke bo prevzemal iz prijaznosti velec. gosp. dr. Benjamin Ipavic (Gradec, Karl Ludwig Ring 4) ter se bodo ti objavili v slovenskih časnikih. V slučaju, da bi se bolezen shujšala in bi bila smrt neizogibna, bi se porabil nabrani znesek kot podpora za njegove revne tovariše visokošolce. Če se kdo zanima za ime dotičnega visokošolca, naj se obrne do uredništva „Domovine“.

Koroško.

Sentimentalni pesimizem.

Koroška slovenska politika — nič manj kot slovenska koroška politika — je korenito zavozena. Leta in leta koroški politiki okrog „Mira“ niso drugzega delali kot o veri so govorili in solze so pretakali iz sentimentalnih svojih oči. In v tem so jih kar trumoma zapuščali napredni in demokratični elementi in se pri tem tudi narodno odtujevali in odtujili: vodstvo okoli „Mira“ je imelo narodni monopol. Slovensko narodno renegacijo, ki nastopa na Koroškem kot močan socialni pojav je med drugimi momenti z akrivila tudi „mi-

izvora je to orodje, so si raziskovalci nasprotni. Nekateri mu iščejo domovino v starem Rimu, drugi na Škotskem. Dejstvo je, da je potisnjena dandanes dudu v roke beračem najnižje vrste, da si služijo s tem svoj borni vsakdanji kruh. Le pri Škotih in Ireih vživajo giblje (bagepipe) svoje staroslavno priznanje in — pri tistih starokopitnih prebivalcih Hebridov in visokih planotah Škotske, ki si meljejo žito še v prastarih ročnih mlinih in orjejo zemljo s plugom, kakor so ga imeli naši očaki pred tisoč leti. Ni čuda potem, da imajo tudi vojaški polki teh krajev cele tucate gajdašev v svoji bandi . . . Precej pogosto dobimo dudake v Italiji in južni Franciji; Rusi imajo v valinki dipljam podobno orodje.

Te dude (= meh, iz katerega pritiska dudak z desno nadlaktjo in komolcem zrak v dve na mehovje pritrjeni piščalki, katerih ena daje neprestano brenčé vedno isti glas (vpliva kakor Orgelpunkt, druga pa stopnjuje od skale 3—6 glasov; navadno pet) — te dude torej, v 17. in 18. stoletju po Češkem in Moravskem tako negovane, so imele na nekatere česke narodne pesmi svoj zelo značilni vpliv (Jel sedlák orat; Zahrej mně mou Litoměřickou!; Hrály dudy u pobudy, já jsem je slyšela i. dr.)

rovščina“, vsaj posredno, ker ni zgradila jezua, ki bi oviral in ovrl te hude vode našega narodnega življenja.

Zadnja leta je koroška politika krenila na lepša pota in bili smo polni najboljših nad, da se končno vendar izvrši prepotrebni preobrat v koroški politiki. Naši upi se — žal — niso uresničili in mi smo voditeljem kreditirali preveč moraličnega predujma. Slovenska politika na Koroškem še vedno ni zapustila zvoženih svojih klerikalnih in sentimentalnih kolotečin.

Svojo sentimentalnost pasejo sedaj na porazu, ki smo ga z volilno reformo doživeli na Koroškem. Svoje stališče v tem pogledu smo že nešteto krat in z vseh mogočih strani pojasnili in bilo bi odveč zgubljeni o tem še dalje besede. Naravnost neodpušten smrtni greh koroške narodne taktike se nam vidi razširjevanje smrtnen nalade, kijo tako marljivo razpečavajo koroški voditelji in njih kranjski agenti. Je vse prav in lepo! Tako smrtno samomorno razpoloženje se poda morda zaljubljenemu parčku, ker je mnogo romantike in interesantnosti v njem, tudi poetu ga odpustimo, odločno pa ga obsojamo v resnem politiku, če z obupom zastruplja narodno življenje in jemlje veselje do do dela. Tembolj obsodbe vredna je obupna nalada ljudi okrog „Mira“, ker je sad avtosugestije. O ničemer drugem ne govore ti ljudje kot o smrti. Saj je mogoče — priznavamo —, celo verjetno je, da bo vzela „mirovščina“ na Koroškem konec, ali s tem kajpada še ne bo konec vsake slovenske politike. Na Koroškem ima slej ko prej prostora slovenska narodna politika — demokratična bo morala biti, v to jo sili, če drugega ne, premenjeni volilni red — šovinistična ne bo smela biti, ker koroški Slovenec že po svoji naravi ni šovén, tudi klerikalno vodena ne, ker pobožnost ni najkrepkejša koroška čednost, in tako se glase kot ironija na pravo slovensko politiko besede, ki jih je izgovoril ob petnajstletnici „Ljubljane“ — kakor poroča „Slovenec“ — urednik „Mira“, g. Ekar: „Z etičnimi, političnimi, socialnimi in drugimi programi se na Koroškem ničesar ne opravi. Opravi se le vse s pestjo“. Poznamo mi to romantiko pesti in nam nič prav ne imponira. Po teh besedah, če se zreali v njih mišljenje koroških voditeljev, nam je vse jasno; zjasnilo se nam je, zakaj so se Nemci — ki imajo manj naivne nazore o politiki — politično vgnezdili med koroškimi Slovenci: oni umejo času primerno licitirati s socialnimi in političnimi ideali.

Deutsche Wacht poroča, da sklepajo socialni demokratje z nemškimi nacionalci kompromis za koroški slovenski mandat. Ta bajka, ki je vse drugo prej kot resnična, je pripravna kvečjemu zato, da izvabi cel vrček sentimentalnih solz „Mirovim“ politikom in da začno svoje jeremijade spet iz početka.

V teh in podobnih je našel Karol Bendl vodilno nit svojemu Švandi dudáku. — — —

Da vspe nedeljski koncert pod vodstvom mojstra Mateja Hubada v vsakem oziru, nam je pričakovati. Omenjamo naj le še, da sodeluje poleg orkestra, slavnega pevskega zbora tudi več solistov. V Turkih na Slevici poje alt-solo g d č. Maličeva. V Švandi dudáku poje solo-vloge: Švando tenorist pl. Camarota iz Zagreba, Cizinica (bas) gospod Julij Betetto in Mařenko poje nam predobro znana sopranistinja, gospica Josipina Šusteršičeva. — F. L. Tuma.

Žena in socializem.

Spisal Avguštin Bebel.

Žena v sedanjosti.

(Dalje.)

Povsodi drugje pridejo difference v omiki in naziranjih, ki jih v pričetku zakona, ko je ta še pod utisom prvih strasti, ne opažamo tako zelo, z zrelejšimi leti vedno bolj na površje. Spolske strasti se bolj in bolj poležejo in treba bi jih bilo nadomestiti z duševno skladnostjo. Ne oziraje se na to, ali ima moški kak pojem o državljskih dolžnostih in jih izpolnjuje ali

Primorsko.

Narodni socialisti v Trstu. To novo ime za preležano blago, ki si ga je omislila naša liberalna stranka, si je oskrbela tudi tržaška kamora, da si podaljša svojega življenja tek. Vsi ti poskusi pričajo le obupno prizadevanje starih liberalnih strank, ki se ne morejo ločiti od življenja. Dvomimo pa, da bi bil narodni socializem tisti eliksir, ki bi vlival v umrljiv organizem večno življenje. Kar je slojno zavednega delavstva pripada socialni demokraciji, ki je že odložila in pa še odlaga svoj brezkrvni in doktrinarski internacionalizem in si osvaja realistično naziranje o narodnosti. Narodni pomisleki razredno zavednemu delavcu ne morejo zapirati pota v socialno demokracijo in ga gnati na lep liberalnih manevrov. Pač pa ima socializem — če hočete narodni socializem — pri nas odprto polje med inteligenco in kmečkim ljudstvom, seveda ne socialistična maska in laž, pač pa odkritosrčno formulirani socialistični principi.

Edinost — tednik. Z ozirom na vesti, da preneha biti Edinost glasilo političnega društva „Edinost“, ki tvori dosedaj tržaško narodno stranko, je izšel dementi s strani političnega društva. Jemljemo v vednost; toda vsled kartuzijanske molčečnosti omenjenega društva še vedno ne vemo, če Edinost ostane dnevnik, ali se vsled slabih gmotnih odnošajev premeni v tednik, kakor se govori. Za Edinostjo in nje medlo politiko ne bomo solz pretakali, ali nezdržljivo se nam zdi z razboritostjo in finančno silo tržaškega slovenstva, da ne bi moglo vzdržavati modernega in boljšega dnevnika, kakor je sedanja Edinost.

Kranjsko.

Jz Železnikov.

Po neljubi pomoti se je zakasnilo poročilo v „Našem Listu“ o volitvi občinskega starešinstva, ki se je vršila dne 20. decembra pr. l. Županom je bil izvoljen Martin Klopčič, svetovalec so: Peter Primožič, Jožef Demšar in Karol Dolenc. Vsi ti so zavedni, za delo v blagor ljudstva vneti možje. Prevzeli so pač težavno nalogo. Mnogo truda in požrtvovalnosti bo treba, da se spravi založeno občinsko gospodarstvo v pravi tir. Želimo v prvi vrsti, da bi novoizvoljeni občinski odborniki vedno med seboj upoštevali resnico pregovora: „V slogi je moč!“ ter po tem načelu uravnavali svoje delo.

Nismo pričakovali, da bodo naši dopisi tako razvneli tukajšne reakcionarne velmože. Nismo upali, da bi se jim vredno zdelo „takim“ odgovarjati. A za popravkom žalostnega spomina od bivšega župana, se je s pomočjo § 19. oglašil še A. Globočnik, kateri si menda šteje v čast, da sme nositi naslov načelnika podrti fužine v Zgornjih Železnikih. Ne mislim tratiti časa s tem, da bi odgovarjal na tako zavito po-

ne, ga seznanja že njegov stanovski poklic in neprestani stik z zunanjim svetom z najrazličnejšimi elementi in naziranj. Nebroj prilik se mu nudi v ta namen in mu razširijo njegovo duševno obzorje. V nasprotju z ženo, ki je navezana od jutra do večera na domača opravila in ji je s tem vzet ves čas za izobrazbo, se moški duševno popolnuje; ženska pa duševno otopi, hira.

Domačo mizerijo, v kateri ždi dandanes večina zakonskih žen, slika prav verno meščansko misleči Gerhard pl. Amyntor v svojem delu „Obrobne opazke h knjigi življenja“. Pod poglavjem „Smrtnosni piki“ piše med drugim:

„Ne pretresujoči dogodki, ki zadenejo vsakogar: tu smrt moža, tam moralični padeč ljubljenež otroka, tu dolge težke bolezni, ponesrečenje dolgo negovanih načrtov — ne ti dogodki podkopljejo čilost in svežost žene, ampak one majhne, vsak dan se vračajoče, kosti in mozeg sesajoče skrbi... Koliko milijonov žen ne zakuha in ne začedi svojega veselja do življenja, svojih rdečih lic in svojih smejočih se jamic vsled domačih skrbi; iz nekaj cvetočega in

pravek kakor je oni A. Globočnika v 77. šte. „Našega Lista“. Nespametno bi bilo namreč, še enkrat dokazati to, kar je že davno dokazano. Kar smo pisali v 66. št. „Našega Lista“ je gola resnica, katere ne utaje vsi popravki po § 19., kateri so se vsled tega napisali. Mi ostanemo pri tem, kar smo pisali. To upamo je dovolj odgovora na vse popravke. Tudi na dopis priobčen v „Sl. Narodu“ z naslovom: „V obrambo resnice“ ne mislimo obširneje odgovarjati. Nam ni za brezplodno časnikarsko polemiko. Z našimi dopisi smo hoteli le osvetliti žalostne razmere našega kraja, katere je izvestna gospoda tako skrbno zakrivala, boječ se javne obsodbe.

Z neresničnimi dopisi kakršen je oni v „Slov. Narodu“, se morejo naši mogotei opravičiti pred širšo javnostjo, a v domačem kraju se ne bodo nikdar. Toliko za danes. Znabiti bo še prilika pisati kaj, kar ne bo vsč tukajšnjim gospodom. Pisali bomo vedno resnico ter brezobzirno razkrivali v javnosti napake, že storjene a danes še zakrite.

—P—

Cincal je semintja Slovenec 5. jan. Razlikovati noče ali ne more, kaj je referat o političnem položaju in kaj je političen članek. Ako poročam v list družega naroda, kakšna je v tistem momentu pri nas situacija, tedaj govorim le o tem, kar vidim in kar je. To je čisto navadno konstatiranje dejstev. Teh noben poročevalec izpremeniti ne more v svojem referatu. Niti „Slovenčev“ poročevalec iz sej v ljubljanskem občinskem svetu ne more predrugačiti ondi storjenih sklepov v svojem poročilu... Ako pa pišem v kakšnem listu članek, mi je na tem, da izvajam in uveljavljam svoje politične misli in kombinacije. V članku hočem povedati, kako bi se naj najbolje razvijalo politično življenje; zato v članku navajam tudi potrebna sredstva, s katerim se naj ta razvitek izvrši in doseže politični cilj. — Zato, da človek izvršuje posel referenta in člankarja, torej ni treba nič cincati semintja!

A—a.

Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani 177. vodstvena seja se je vršila dne 14. novembra 1906 v družbinih prostorih „Narodnega doma“. Navzočni: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, Fran Črnagoj, Gregor Einspieler, Aleksander Hudovernik (blagajnik), Anton Svetek, dr. Ivan Svetina (tajnik), Ivan Šubic in Ivan Vrhovnik. Navzočevala sta tudi družbin svetovalec Oroslov Dolenc in nadzornik dr. Fran Ilesič. Po § 18. je na to sejo prvomestnik povabil tudi župnika Fran Treiberja. Prvomestnik je otvoril to sejo ob 8. uri posebno pozdravljajoč zastopnika Koroske prošta Gregorija Einspielerja in na to sejo povabljenega župnika Treiberja iz Velikovca. Po dolgi in temeljiti debati, katere so se vdeležili vsi navzoči, so se začasno vredile učne razmere naše velikovske šole. Konec ob pol 7. zvečer. — V 178. seji 19. decembra 1906 pa

bujnega telesa postane sčasom gubasta, suha mumija. Večno novo vprašanje „kaj hočem danes kuhati“, vsak dan nova potreba pometanja, ščetanja, iztepavanja in podobnega snaženja — vse to so one kaplje, ki padajo počasi, a sigurno vsak dan iznova, dokler ne požro duha in telesa zakonske žene. Ognjišče je oni kraj, kjer se delajo žalostni računi o prejemkih in izdatkih, ki se prične prvi oglašati, da so se živila podražila in da je vedno težje prislužiti si za vsakdanji kruh potrebna sredstva. Na plapolajočem oltarju, kjer vro naša jedila, žrtvuje žena svojo mladost, svojo prostodušnost, svojo lepoto in svoje veselje. Kdo spozna v stari, potrti, krmežljavi kuharici nekaj cvetočo, prešerno in spogledljivo nevesto z mirtinim vencem v laseh? — Že starim narodom je veljal kraj domačega ognjišča kot svetišče, kjer so postavljali svoje domače bogove — naj bo ognjišče tudi nam sveto, kajti tu umira počasnega žrtvovanja svojih dolžnosti se zavedajoča žena, samo da je hiša v redu, da postavi opoludne na mizo kosilo in da je cela rodbina zdrava. To je tolažba, ki jo daje meščanski svet vsled razmer današnje družbe propadajoči ženi!

so bili navzočni: Tomo Zupan (prvomestnik), dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, Fran Črnagoj, Aleksander Hudovernik, (blagajnik), Luka Svetec (namest. prvomestnik), dr. Ivan Svetina (tajnik), Ivan Šubic in Ivan Vrhovnik. Svojo odsotnost so oprostili: dr. Ivan Merhar, Ivan Murnik in Anton Svetek. Potem ko je prvomestnik odgovoril posmrtnico pesniku Simonu Gregorčiču — kojo so vsi stoje poslušali — se je podelilo več podpor v svrhu prireditve božične na obmejnih šolah. Izrekla se je zahvala akad. društvu „Prosveta“, ki je družbi nasvetovala božične in novoletne razglednice in jej sploh bila na tej akciji v veliko pomoč. Imenovala se je za novoustanovljeni otroški vrtec v Hrastniku gdč. Justina Grilčeva iz Vač. Konec seje je bil ob 3/4 5. uri.

Vojno ministrstvo in smodnišnica na ljubljanskem polju. Po lanski eksploziji se je obrnil dež. odbor na vojno ministrstvo s prošnjo, da odstrani sedanjo smodnišnico, ki pomenja večno nevarnost za ljubljansko mesto. Vojno ministrstvo je odgovorilo, da se smodnišnica nahaja v varstvenem rajonu, da pa je pripravljeno zameniti stare prostore, ako dežela ali pa mestna občina sezida na pripravnem kraju novo poslopje.

Komunike permanentnega odbora. Permanentni odbor je na svoji zadnji seji razpravljajal o sklepih zadnjega obč. zbora zdravniškega društva, objavljenih v ljubljanskih časopisih ter je vzel z zadovoljstvom na znanje resolucijo, ki protestira proti odlokom deželnega odbora v strogo medicinskih vprašanjih. Dasi smatra del članov zdravniškega društva odslovitev ordinarija dr. Robide z deželne blaznice za interno birokratično zadevo, je vendar v omenjeni resoluciji implicite izrečena obsodba tega odpusta, ker se je opiral odpovedni dekret na strogo medicinska fakta, o katerih torej deželni odbor v smislu omenjene resolucije ne bi bil smel soditi, logično torej tudi ne odslavljal zdravnikov. Nezadostna se pa zdi permanentnemu odboru zahteva zdravniškega društva, naj bi se imenovalo pri deželnem odboru zdravstvenega referenta, ker smatra odbor zdravstvo za prevažno panogo, da bi odločeval o njej posameznik in permanentni odbor vztraja pri svoji prvotni zahtevi, naj se ustanovi pri deželnem odboru zdravstveni svet. Nikakor se pa permanentni odbor ne more strinjati s stališčem zdravniškega društva, da bodi vsakemu zdravniku brez razlike dovoljeno izvrševanje privatne prakse. Zlasti za take zavode, kakršen je deželna blaznica, se zdi permanentnemu odboru neobhodno potrebno, da lahko razpolagajo z vsemi strokovnimi zmoglostmi in z vso delavnostjo svojih zdravnikov in v prvi avstrijski umobolnici v Mauer-Öhlingu ni zavednim zdravnikom dovoljena privatna praksa, kar je razvidno iz § 6. statuta. Pač pa je opravičena zahteva, da naj se regulira dohodke zdravnikov na javnih zavodih tako, da ne bodo odvisni od postranskih zaslužkov; kdor posve-

Ona ženske, ki se gibljejo vsled boljših socialnih razmer nekoliko prostee, so v obče zelo enostranski in površno izobražene, katere hibe se kažejo s svojimi slabimi posledicami tembolj, čim več so podedovale tega, kar imenujemo „lastnosti ženskega značaja“. Zmisel imajo samo za gole zunanosti, brigajo se le za lišp in lepote. Vso svojo življenjsko nalogo iščejo v zadostitvi svojemu skvarjenemu ukusu; služijo svojim bohotnim strastem. Za otroke in njih vzgojo ne skrbe, ker jim povzroča to preveč truda in je stvar predolgočasna; prepuščajo jih zato doviljam in služinčadi, kasneje penzionatom in samostanom. Poznajo samo eno nalogo: vzgojitev svoje hčere in sinove tako, da morejo postati vredni člani takozvane „jeunesse dorée“ t. j. „zlate mladine“, iz katerih vrst se rekrutira svet gizdalinov, gigrlov, onih najbolj zaničevanja vrednih ljudij, ki bi jih postavili lahko z zvodništvo na eno stopnjo. Ta „zлата mladina“ daje glavni kontingent zapeljivcev za hčere iz delavskih slojev, njih poklic je razsipnost in brezdelje.

(Dalje prih.)

čuje zavodu vse svoje moči, bodi tudi za svoje delo zadostno odškodovan. Prosti čas pa je po nazorih permanentnega odbora tudi zdravnikom potreben za odmor in za študije. To stališče hoče permanentni odbor zastopati tudi nadalje in upa, da bode občinstvo podpiralo njegovo stremljenje.

Prosveta.

Akademija. Član dr. Fran Novak predava v „Splošnem slovenskem ženskem društvu“ v Ljubljani v nedeljo dne 13. t. m. ob 5. uri popoldan v „Mestnem domu“ o predmetu: Cerkev in država, nekaj iz zgodovine in sedanosti.

Roditeljski večer bo v soboto, dne 12. t. m. ob šestih zvečer v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulicah s tem-le vzporedom: 1. Pomen roditeljskih večerov. Por. J. Dimnik. 2. Tobak in alkohol. Por. Karel Wider. 3. Razgovor s starši šolske mladine.

Iz pisarne slov. gledališča. V soboto se vprizori prvič na slovenskem odru zanimiva Štolbova veseloigra „Na letovišču“ (par). — Pripravlja se Donizettijeva tridejanska opera „Lucia di Lammermoor“.

Tri tihe maše.

Alfonz Daudet.

I.

„Kaj, dva purana, praviš, z gomoljikami, Garrigon?“

„Tako je, gospod, dva prav okusna purana z gomoljikami. Vem, saj sem jih sam nadeval. Mislil sem, da jima mora na ražnju koža počiti, tako zelo smo jih nadeli.“

„Jezus in Marija, in gomoljike so najljubša moja jed. — Daj mi brž koretelj sem, Garrigon — kaj si še drugega videl v kuhinji razen puranov?“ —

„Oh, same slastne reči. — Od poludne nismo drugega v roke prijeli, kot fazane smo skubli in brinovke in prepelice — perje je kar frčalo po zraku — potem so nalovili v ribniku jegulj, karpov, postrvi in —“

„Tolstih postrvi, Garrigon, kaj?“

„Prav tolstih velikanov, gospod!“ —

„Oh moj Bog, zdi se mi, kakor da bi jih videl pred sabo — kaj pa mašno si že nalil v vrečke?“

„Že, gospod, vse je pripravljeno. Ali prava sirota je to vino proti onemu, ki ga bodete srebali po maši. Če bi videli grajsko jedilnico, polne karafinke stoje v vseh barvah druga ob drugi. In potem posode vse v srebru, to cvetje, namizje in kandelabri! — Take pojedine, rečem Vam, gospod, še ni bilo nikoli. Gospod grof je povabil vse plemstvo iz soseščine. Pri mizi bo sedelo najmanj štirideset oseb brez uradništva in pisarja. Oh, srečni ste, gospod, da ste med povabljeni. Jaz sem purane le duhal in že me prijetni ta vonj preganja vsepovsod — Oh!“

„Brž, brž, moj sin! Vselej je požrešnost pregrešna, nikar na sveto noč. Prižgi urno sveče in k maši pozvoni. Polnoč se bliža in muditi se ne smemo nič.“

* * *

Ta pogovor se je razpletel v božični noči. Gospodnjega leta šestnajststo in nekaj čez med prečastitim gospodom Dominijem Balaguèrom, ki je bil svoje dni barnabitskega reda duhovnik, zdaj pa je opravljal mašno službo grajskega kapelana pri gospodi Trinquelage, in pa med majhnim sakristanom Garrigonjem, ali pravzaprav tistim, ki ga je častiti gospod smatral za malega sakristana Garrigonja. Zpomnite si namreč, da je tisto noč vrag v lastni osebi zlezal v okroglo postavo mladega sakristana in privzel neizražene poteze njegove, da bi laglje premotil častitega patra in ga zapeljal v grešno požrešnost.

Med tem ko se je tako zvani Garrigon (hm, hm!) z vsemi močmi obešal za vrvi zvonov v grajski kapeli, si je častiti gospod oblačil mašno obleko, in ker so vsi ti gastronomski opisi zmedli njegovega duha, je med oblačenjem mrmral predse:

„Pečeni purani — tolsti karpji — velikan-ske postrvi. —“

Zunaj je piskal nočni veter in spremljal glasove zvonov. Končno so na bližnjih gorskih robih, ki so nad njimi kipeli trinklaški stolpi v zrak, zasijale samezne luči. To so bile najemniške rodbine, ki so hitele k polnočnici v grad in se v poedinah skupinah pomikale po hribu navzgor. Spredaj je stopal oče s svetilko, za njim žene v dolgih, rjavih plaščih, pod katerimi so se otroci drug drugega tiščali. Vzlie pozni uri in ledenem vetru so ljudje veselo hitele; bodrila jih je misel, da je po maši zanje — kakor prejšnja leta vselej — v kuhinji miza pogrnjena. Od časa do časa so se zasvetila v mesečini stekla grofovske karose — bakljari so jo obkroževali — ali pa je tekel mezeg ob spremljevanju kraguljčkov urno po strmi poti navzgor, in pri svitu svetilk, ki so le slabo sijale skozi meglo, so najemniki spoznali svojega uradnika in ga pozdravili: „Dober večer, gospod Arnotow.“

„Dober večer Bog daj, ljubi ljudje.“

Noč je bila jasna in hladna. Na nebu so sijale zvezde, burja je ostro zavijala, in na obleko je padal droben, zmrzel dež, ne da bi jo premočil, in tako se je dopolnilo staro sporočilo o belem božiču. Gori na vrhu stoji grad z neštevilnimi svojimi stolpi in slemeni, kapelica kipi visoko v temno modro noč, in tisoč majhnih luči miglja, po oknih švigajo semintja in kakor fantastne vešče se sprehajajo po temnih zidnih. Onikraj grajskega mostiča in zapaha so hodili ljudje, namenjeni v kapelo preko dvorišča; na njem je karos, služabnikov in nosilnic kar mrgolelo in baklje in plamen kuhinjskega ognjišča so ga razsvetljevali kakor solnce po dnevu. Tamkaj se je čulo vreščanje ražnjev, rožljanje kotlov, zvenčanje kristalnih čaš in srebrnih posod — in nad vso to okolico je plaval topli duh pečenke in izvrstnih omak.

„Lepa pojedina nas čaka po maši“, tako je govoril sam v sebi kapelan, tako so mislili najemniki, tako pisar in sploh vsakdo.

II.

Cinglinglin! — Cinglinglin!

Polnočnica se je začela. V grajski kapeli, katedralki en miniature, oblečeni s hrastovino prav do stropa, z umetno obokanimi okni in vhodi so bile razobešene dragocene preproge in vse sveče do zadnje so bile prižgane. In ta množica ljudstva! In ta bogata oblačila! Spred, na mojstrsko izrezljanih cerkvenih stolah krog kora sede gospod grof v temnozelenem židanem jopiču in poleg njega plemeniti gostje. Na baržunastih klečalih njim nasproti klečita stara vdovela markiza v ognjenordecem brokatu in mlada grofica, sčesana po najnovejši pariški modi, s celo kopico bruseljskih čipk na zlahtni glavi. Vzad stojita v črni obleki pod neizmernima vlasuljama valpet Arnotow in pisar Ambrozij kakor dve črni pegi na židi in brokatu. Za njima pa so uvrščeni širokorejeni opravniki, dalje sluga, lovec, oskrbniki in ključarica z neštevilnimi ključi, ki ji vise na širokem srebrnem obroču ob strani. V ozadju na klopih sede hlapci in dekle, najemniki s svojimi družinami in prav spod pri malih durih, ki se venomer natihoma odpirajo in zapirajo, prihajajo za kratek čas kuharji in ž njimi prihaja v praznično razsvetljeno, od vseh sveč razsvetljeno in razgreto cerkev vabljivi duh večerje.

Ali so te male bele čepice premotile mašnika pred altarjem? Ali Garrigonjev zvonček, ta zapeljivi zvonček, ki z vražjo naglico maje semtertje ob znožju altarja, kakor da bi neprenehoma klical: „Le naprej, le naprej! — Prej ko končamo, prej sedemo k mizi!“ Ker kedarkoli se oglasi vražji ta zvonček, vselej pozabi kapelan na mašo in njegove misli se sučejo okoli mize. V kuhinji vidi gnečo, odsev žive žrjavice, ki plameni na ognjišču, soparo, ki izhaja iz kipečih loncev, in sredi te sopare dva mogočna, nadeta, tolstotrebušna purana z gomoljikami.

V svojem duhu sledi nepregledni vrsti brhkkih pažev, ki nosijo ključe v rokah. Vse-povsodi plava prijeten vonj. Ž njimi vstopi v veliko dvorano, ki je za pojedino že pripravljena. Kakšna sreča! Sredi bliščee svetlobe stoji obsežna pogrnjena miza. Na snežnobelem prtu se postavljajo ponosni pavji s spreminja-

stimi peresi, poleg njih pa razgrinjajo fazani zlate svoje peroti; za rubinastimi karafinkami blišče izza zelenega perja visoke piramide sadja, in tam se svetijo čudno lepe ribe, ki je Garrigon (saj res, prav nihče drugi kot Garrigon!) govoril o njih; s srebrnimi svojimi luskinami počivajo na sveži travi, kakor da bi bile še žive, in med zobmi tišče šop sladko dehtečih zelišč. Vse to prihaja Dominiju Balaguèru pred oči na vezenem altarskem prtu, in čisto se zagovori in namesto Dominus vobiscum izgovarja Benedicite. Če prezremo neznatne te pomote, izpolnjuje častiti mož sveto svoje opravilo zelo zvesto, ne da bi izpustil le eno vrstico, ne da bi le enkrat pozabil pokloniti se in do konca prve maše vrši se še vse prav in pravilno; ali v božični noči mora vsak duhovnik brati tri maše po vrsti.

„To bi bila prva“, je zamrmral kapelan in zdihnul olehčanega srca; brž, brez zamude da znamenje cerkovniku in — cinglinglin! — cinglinglin! — Že se je druga maša začela in ž njo se je začel greh Dominija Balaguèrja: „Brž, brž naprej!“ drobi mu s tenkim glaskom Garrigonjev zvonček, in nesrečni, od vražje požrešnosti omamljivi duhovnik se oklene mašne knjige in v goreči svoji lakoti dirja z grešno naglico preko strani — — — Urno se priklanja, prekrizuje se le površno, poklekujeta le na pol, krajša vse geste, le da bi bil preje konec. Komaj da ob evangeliju dvigne roko in da se ob kesu potrka na prsi. Kapelan in ministrant ropotata kakor za stavo; svetopisemske izreke in odgovore si takorekoč kar mečeta drug drugemu, besede izgovarjata le pol, ne da bi odpirala usta, da se noben časok po nepotrebnem ne izgubi, in končno se čuje le še nerazložno mrmanje. Oremus ps — ps — ps —

Mea — culpa — pa — pa —

Kakor urni vinščaki, ki mečkajo grozdje v čeburu, prav tako sta oba ropotala mašno latinščino, in le posamezni slogi so ostali.

„Dom — seum —“ pravi Balaguère.

„Stutuo!“ — odgovarja Garrigon, in venomer jima doni preklicani zvonček na uho kakor dirjajočim poštnim klekam kraguljčki. Da ob takem tempu maša ni dolgo trajala, to se ve.

„To bi bili dve“, je dejal kapelan ves zasopljen in s temnordecim, potnim obrazom je skočil, ne da bi hlata po sapi, navzdol po stopnicah, cinglinglin! — cinglinglin! in že se tretja maša začne. Le še nekaj trenutkov in potem pa k mizi. Ali bolj ko se bliža pojedina, bolj nadleguje ubogega Balaguèrja nestrpnost in snedenost. Zapeljiva podoba se mu vedno jasneje prikazuje, tolsti karpji, pečeni purani — tu stoje pred njim — da bi jih lahko prijel — tja seže po njih. — Moj Bog! Iz skled se kadi, vino duhti — in vražji zvonček drobi rezko: „Le brž, brž naprej, le hitreje?“

A še ni dovolj hitro? Komaj si vzame časa, da pregiblje ustni, vse besede izgovarja nerazložno — nesrečnež hoče ukaniti Boga za celo mašo! — Iz ene skušnjave pada v drugo, začetkoma pozabi en verz, potem dva; poglavje se mu zdi predolgo, ne bere ga do konca, naglo šine mimo evangelija in kreda, preskoči pater, dirja skozi introitus, prehod k maši in hiti končno v divjih skokih naravnost v večno pogubljenje. Malopridni Garrigon (apage satanas) ga spremlja s čudovito gotovostjo, obrne kar dva lista naenkrat, zadene ob polico, spusti vrčke iz rok in vihti neprestano svoj zvonček, ki poje vedno višje, vedno hitreje. —

Poslušalci se začudeno spogledavajo. Nihče ne razume niti besedice, le iz obraza in kretenj kapelanovih bero, kako daleč je s svojo mašo, in tako nekateri vstajajo, ko drugi poklekujejo, se vsedajo, ko naj bi stali, in vse se nahaja v nepregledni zmešnjavi.

Tam doli nad malim hlevom betlehenskimi sije božična zvezda. Prestraši se nad to zmešnjavo in polagoma obledi. —

„Abbé izgovarja prehitro — ne morem mu slediti“, zašepče stara markiza in zmaje začudeno z glavo. Gospod Arnotow, z velikimi naočniki na nosu, lista po svojem molitveniku. Kje za vraga da tiči, in v dnu svojega srca se ti dobri ljudje prav nič ne huduje, da buči maša v divjem kalopu naprej, kajti ko zakliče Don

Balaguère žarečega obraza svoj: „Ite missa est“, mu odgovori občina s tako veseljem „Deo gratias“, kakor da bi že ob polni mizi sedela.

III.

Pet minut kasneje je sedel kapelan med odlično gospodo v jedilnici. Petje in vpitje, smeh in šum je polnil razsvetljeni grad, in častiti Don Balaguère je nabodel kurje bedro na svoje vilice in topil očitke svoje vesti v sočni omaki in sladkem vinu. In sveti mož se je tako najedel in napil, da ga je še isto noč zadela kap, ne da bi utegnil obuditi kes nad svojim grehom. Zjutraj je dospel v nebesa, puste glave od nočnega šuma in vrvenja, in lahko si je misliti, kakšen mu je bil sprejem.

„Poberi se izpred mojega obličja, grešni kristjan!“ mu je zaklical večni sodnik; „vse tvoje krepostno življenje ne odtehta teže tega pregreška — celo mašo si mi ukradel! — Tristo jih bodeš bral zato in šele potem dosežeš zveščanje, če opraviš vseh tristo maš v lastni kapeli ob navzočnosti vseh, ki so grešili s teboj in po tebi!“

To je resnična zgodba Balaguèrja, kakor sem jo slišal v deveti deželi.

Grad gospode trinklaške je davno razpadel, toda gori na ventuških vrhovih stoji še vedno kapela, v senci visokega, zelenega hrastja. Vrata so iz tečajev in ječe in ropotajo v vetru; trava prerasča prag; v kotičkih poleg altara in v oknih so se vgnezdile ptice. Toda vsako leto v božični noči razliva čudezna luč svojo svetlobo po razvalinah. Kmetje, ki hite k polnočnici, vidijo kapelo, razsvetljeno od nevidnih sveč, ki ob najhujšem viharju in metežu mirno gore.

Smešno in neverjetno, in vendar mi je pravil vinšček Garrigon (nedvomno potomec Garrigonjev) mi je sveto in svečano zatrjeval, da se je nekoč na sveti večer na potu v Trinquelage zgubil v gorah in da je videl sledeče: Do enajste je bilo vse temno, puščobno in tiho. Kar naenkrat, proti polnoči, je začul iz zvonika zvonjenje, kakor da bi prihajalo iz daljine. In tedaj je videl, kako se je na strmi poti posvetil bled sijaj in se pokazovale skrivnostne sence. Poleg kapele je šepetalo in šumelo: „Dober večer, gospod Arnotow.“

„Dober večer, dober večer dragi ljudje.“

Ko je vse zginilo v kapelo, se je splazil naš vinšček, ki se vruga ni bal, k vratom in videl skozi špranje čuden prizor. Vsi ljudje, ki so preje tistih korakov stopali mimo njega, so stali v svečanih skupinah v cerkvi; plemenite gospe v brokatu s finimi čipkami v visoko počesanih laseh, odlični gospodje v jopičih z zlatom pretkanih, kmetje v pisani noši, kakor so se nosili časi naši pradedje, toda vse je izgledalo staro, utrujeno, obledelo. Sove in netopirji, ki jih je prebudila luč, so bojazljivo frfetali okrog sveč, ki so gorele kakor v megli, in mož z velikimi naočniki je stanovitno majal svojo visoko črno vlasuljo, ki se je vanjo zapletla nočna ptica in tiho frfotala s perotmi. —

Pred altarjem pa je čepel majhen star možiček in obupno vihtel nem zvonček, dočim je duhovnik v plesnivem mašnem oblačilu hodil

pred altarjem semtertja in izgovarjal nerazumljive molitve. —

Don Balaguère je bral svojo tretjo tiho mašo.

Z malo glavnico

se zasluži veliko denarja, ako se z mojimi (Ekstrakti) izdeluje žganje in likere na mrzli poti. Kdor z mojimi izvlečki (Ekstrakti) manipulira, mu jamčim za najboljši uspeh. Kdor se te izvrstne kupčije hoče vzdeležiti, naj pošlje svoj natančni naslov pod imenom „Prva tovarniška tvrdka 80400“ na anončno ekspedicijo Ed. Braun, Dunaj, I., Rotenturmstrasse 9.

Poskusite in priporočite izdelke

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštah znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse, 50.

Češko posteljino perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše vrste K 12—, belo puhasto naskubljeno K 18— K 24—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30—, K 36—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštini.

Benedikt Sachsel, Lobes 369, P. Pizen, Češko

Odlikovana v Parizu s častnim križcem, diplomom in zlato medaljo.

Patentirana v 80 državah.

Streha prihodnosti!

Cementna zarezna strešna opeka iz portland-cementa in peska

Praktična! Lepa!

Trpežnejša in bolj lahka streha, kakor iz vsake druge vrste strešnih opek iz ilovice.

Edini izdelovatelj za Kranjsko:

Janko Traun

izdelovatelj cementnin na Glincah pri Ljubljani.

Razpošiljanje blaga na vse kraje sveta!

H. Suttner urar Ljubljana

Mestni trg nasproti rotovža, preje v Kranju

priporoča svojo veliko, izborno zalogo finih **švicarskih ur** **brilantov, zlatnine in srebrnine** v veliki izbiri po najnižjih cenah.

V dokaz, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča.

Prosim, zahtevajte veliki novi cenik, ki se pošlje zastoj in poštine prosto. 26-38

David Seravalli Kiparstvo in tovarna za umeteljni kamen 12-11

v Ljubljani, Slomškove ulice 19

Vsa kamnoseška dela so izvršena iz umetelnega kamna.

Izdeluje cementne cevi, stopnice, podstavke, ograje, strešne plošče, različne cementne plošče za tlak, vodomete, žlebove in školjkaste izlive za vodovode, žlebove za krmo konjem in govedu, okraske, podobe, fasadne dele, plošče in tlak iz mavca za stene in stropne. Zaloga blaga iz kamenine in zaloga šamotne opeke.

Zastopstvo za obočne stropne trame, patent „THRUL“.

Vse je narejeno solidno, strokovnjaški, po zmernih cenah in pod garancijo.

Ustanovljeno l. 1870.

Lastnik Fr. Benque.

Seb. Unterhuber

Tovarna cementa v Weissenbachu. — Tovarna cementnih izdelkov in umetnih kamnov. — Podjetje za betonske naprave in naprave vodnjakov.

Glavna tovarna

v Beljaku, Schulstrasse 21

Filijalka: v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 73

nasproti topničarske vojašnice.

(Telefon št. 273.)

se priporoča v izvršitev vseh kamnoseških del iz umetnega kamna (v različnih imitacijah) kakor: posamezne dele za fasade, balkone, grobne spomenike i. t. d. Stopnice po naročilu narejene z železno sestavo, cementne cevi (rore) z vloženo žično pletenino za napravo vodotokov, vodovodov itd. Plošče iz cementa (metalique) preproste in z raznimi vzorci za tlak po cerkvah, hišah, hodnikih, kuhinjah, trotoarjih itd. Prevzetje betonskih naprav in vodnjakov na podlagi posebnega patenta. — Portlandement in romancement iz Weissenbacha. — Proračuni stroškov zastoj in poštine prosto.

Najcen. in najhitrejša voznja v Ameriko je s parniki „Severonemskega Lloyda“

iz Bremna v New York

s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“, „Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhem d. Grosse“.

Prekomorska voznja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori uvedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v LJUBLJANI edino le pri

Edvardu Tavčarju, Kolodvorske ulice št. 35

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in sobota. — Vsa pojasnila, ki se tičejo potovanja, točno in brezplačno. — Postrežba poštena, realna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, Californijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremna enkrat mesečno. Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Colombo, Singapore v Avstralijo itd.

Pozor! Berite!

PFAFF šivalni stroji

so najboljši

za družinsko uporabo.
Šivajo, krpajo in vezejo.
Neprekosljivi za obrtne namene,
šivajo naprej in nazaj.

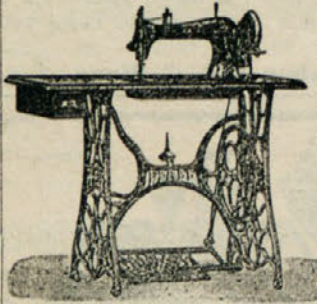
! Kroglasto ležišče !

Glavni zastopnik

Fr. Tschinkel

Ljubljana • Kočevje

Mestni trg 9. v gradu. 52

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.
Hidravlične vidre in sesalke.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerja nasl.

Ljubljana

Slomškove ulice 4.

Žično omrežje na stroj,
ohajilne mize, ograje na
mirodvoru, vežna vrata,
obmejno omrežje, stolpni
križi, balkoni, verande,
štedilniki itd.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic
ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja,
poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.
Razpošilja le proti predplači ali
po povzetju.

Obe ti dva domači sredstvi sta kot najboljši
splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči za-
hvalnih pism zastoj in franko.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Raibitz-Sauerbrunn.

Le „Zvezdna“ cikorija

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic,
največjo zalogo mlatilnic, gepelnov in
preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih na-
grobnih križev itd. pri

FR. STUPICA V LJUBLJANI
na Marije Terezije cesti št. 1
in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak
čas po najnižjih cenah traverze,
železniške šine, cement in vse
druge stavbne potrebščine,
razno orodje, sesalke za vodo,
vino in gnojnico, vseh vrst
tehnične in uteži in vse druge
v železninsko stroko spadajoče predmete.

Rimska cesta 2.

Hišterjeve ulice 5.

Prva kranjska tvornica klavirjev v Ljubljani

WARBINEK-ovi

piani so neprekosljivi!

Klavirji, harmoniji, tudi samoigralni, električni. Prodaja se tudi na obroke. Stare
klavirje jemljem v zameno. Dajem tudi na posodo. Uглаševanja in poprave se izvr-
šujejo točno in dobro. Solidne cene. Petletna garancija. Prepričajte se osebno.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznane najboljše oljnate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo
vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z
jako majhno množino pobarvati veliko površino,

razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann

v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža,
laka in steklarskega kleja.

Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Izborna zaloga vsakovrstnih
novih in starih vin v sodih
in steklenicah priporoča

ANTON MÜLLER

vinotržec v Domžalah

(Kranjsko).

Priporočajte povsod „Naš List“

Tiskovine

za industrijo, trgovino
in obrt
od navadnega trgov-
skega zavitka do ob-
širnega cenika.

Tisk umetniških raz-
glednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VEC-
BARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI
NAJOBSEZNEJSA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s pri-
logo „Kamničan“ in
„Slov. Gospodinja“ ter
„Oglasnika“.

Trgovina s papirjem
in pisalnimi potreb-
ščinami.

Knjigoveznica.